

Потриваєва Н.В.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ТРАНСФОРМАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Еволюція бухгалтерського обліку та аудиту в умовах міжнародної економічної інтеграції відбувається під впливом трансформаційних змін у світовій економіці та розвитку міжнародних фінансових ринків. Особливої актуальності зазначені процеси набувають в умовах євроінтеграційного курсу України та необхідності адаптації національної системи обліку й аудиту до міжнародних вимог. Традиційна система бухгалтерського обліку, орієнтована переважно на внутрішні потреби держави, поступово трансформується у глобалізовану модель інформаційного забезпечення управління. Сучасний бухгалтерський облік дедалі більше орієнтується на потреби широкого кола користувачів фінансової інформації – інвесторів, кредиторів, міжнародних партнерів та органів державного регулювання. Водночас аудит із функції перевірки достовірності фінансової звітності перетворюється на інструмент оцінювання ризиків, внутрішнього контролю та забезпечення економічної безпеки підприємства.

Науковці наголошують, що розвиток системи бухгалтерського обліку вимагає постійного вдосконалення нормативно-правового забезпечення та гармонізації національних підходів із міжнародними стандартами фінансової звітності. Трансформація облікової системи пов'язана із необхідністю адаптації методології бухгалтерського обліку до змін законодавства та інтеграційних економічних процесів [1, с. 229].

Сутність інтеграційних процесів полягає у формуванні єдиного економічного простору для вільного руху капіталу, інформації, товарів та послуг. Для системи бухгалтерського обліку це означає необхідність забезпечення універсальності фінансової інформації та її відповідності міжнародним вимогам. Важливу роль у цьому процесі відіграють Міжнародні стандарти фінансової звітності та міжнародні стандарти аудиту, які формують єдині принципи підготовки та перевірки фінансової звітності. Трансформація бухгалтерського обліку значною мірою пов'язана із цифровізацією економіки. Дослідники відзначають, що цифрова трансформація суттєво змінює систему бухгалтерського обліку та аудиту шляхом інтеграції хмарних технологій, автоматизованих інформаційних систем, штучного інтелекту та блокчейн-технологій [2, с. 35].

Водночас гармонізація національної системи бухгалтерського обліку із міжнародними стандартами сприяє підвищенню інвестиційної

привабливості підприємств, покращенню якості фінансової звітності та зміцненню довіри з боку зовнішніх користувачів інформації. С. Гончарук та В. Хмизовець підкреслюють, що євроінтеграційні процеси потребують удосконалення системи бухгалтерського обліку та аудиту відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності [3, с. 152].

Одним із ключових напрямів трансформації бухгалтерського обліку є автоматизація та цифровізація облікових процесів. Використання ERP-систем, електронного документообігу, хмарних сервісів та інтегрованих інформаційних платформ дозволяє підвищити оперативність формування фінансової інформації та ефективність управлінських рішень. На думку науковців впровадження цифрових технологій забезпечує автоматизацію значної частини облікових процедур, мінімізує вплив людського фактора та підвищує достовірність фінансової інформації [4, с. 107]. Особливого значення набуває застосування блокчейн-технологій у бухгалтерському обліку та аудиті. Так, А. Сакун, Н. Іванова та Л. Мільман підкреслюють, що використання блокчейну посприяє підвищенню прозорості облікових процесів, достовірності фінансової інформації та мінімізації ризиків фальсифікації звітності [5, с. 16].

Розвиток міжнародного бізнесу та глобалізація фінансових ринків спричинили суттєві зміни у підходах до аудиторської діяльності. Сучасний аудит дедалі більше орієнтується на оцінювання ризиків, внутрішнього контролю, інформаційної безпеки та ефективності управлінських процесів. Оптимізація облікового процесу безпосередньо впливає на підвищення ефективності аудиту поточних зобов'язань підприємства та забезпечення достовірності фінансової інформації [6, с. 13].

У сучасних умовах активно впроваджуються ризик-орієнтований аудит, аналітика даних, штучний інтелект та технології Big Data. Використання цифрових інструментів аудиту дозволяє здійснювати безперервний моніторинг господарських операцій, автоматизувати перевірку великих масивів даних та підвищити ефективність аудиторських процедур. Світові тенденції інтеграції штучного інтелекту у бухгалтерський облік та аудит свідчать про поступову зміну функціональної ролі аудитора – від перевірки документів до аналітичного оцінювання фінансових ризиків та прогнозування результатів діяльності підприємства [7, с. 222].

Попри позитивні результати інтеграційних процесів, трансформація бухгалтерського обліку та аудиту супроводжується низкою проблем і викликів. Однією з основних проблем залишається недосконалість нормативно-правового забезпечення та складність адаптації національної системи обліку до міжнародних вимог.

Крім того, значною проблемою є недостатній рівень цифрової компетентності працівників бухгалтерських та аудиторських служб, що

ускладнює впровадження сучасних інформаційних технологій у практичну діяльність підприємств. Важливого значення також набувають питання кібербезпеки та захисту облікової інформації в умовах активного використання електронних інформаційних систем. Для подолання зазначених проблем необхідним є комплексне вдосконалення системи бухгалтерського обліку та аудиту.

Подальший розвиток трансформаційних процесів у сфері бухгалтерського обліку та аудиту потребує посилення міжнародної співпраці, удосконалення професійних стандартів та формування єдиного інформаційного середовища. Особливого значення набуває розвиток інтегрованої звітності, яка поєднує фінансові та нефінансові показники діяльності підприємства, забезпечуючи комплексне відображення результатів господарювання та рівня корпоративної відповідальності. Крім того, у сучасних умовах зростає роль ризик-орієнтованого аудиту, який передбачає оцінювання не лише достовірності фінансової звітності, а й рівня інформаційної безпеки, ефективності внутрішнього контролю та стійкості підприємства до зовнішніх і внутрішніх загроз. Використання аналітики даних та інструментів штучного інтелекту дає можливість здійснювати безперервний моніторинг фінансових операцій і своєчасно виявляти ризики.

Таким чином, трансформація бухгалтерського обліку та аудиту в умовах інтеграційних процесів є складним і багатограним процесом, яка охоплює гармонізацію нормативно-правового забезпечення, цифровізацію обліково-аналітичної діяльності, впровадження інноваційних технологій та розвиток нових професійних компетенцій.

Список використаних джерел

1. Potrivaeva N. V., Pogorelova V. V. Modern problems of fixed assets accounting in the system of current legislation. *Innovative economy*. 2014. Vol. 3(52). P. 228-232. URL: <https://surl.li/kdjqdt>.

2. Модернізація національної системи обліку й аудиту з використанням інструментів цифрової трансформації / А. Шаповалова та ін. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2023. Т. 4, № 51. С. 33–52. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4102>.

3. Гончарук С., Хмизовець В. Стан і шляхи вдосконалення обліку і аудиту активів підприємства в умовах євроінтеграції. *Фінансовий простір*. 2023. № 4(52). С. 151-158. URL: [https://doi.org/10.30970/fp.4\(52\).2023.151159160](https://doi.org/10.30970/fp.4(52).2023.151159160).

4. Аналіз тенденцій упровадження цифровізації та диджиталізації в бухгалтерський облік (український кейс) / М. Петченко та ін. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2023. Т. 1, № 48. С. 105–113. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3951>.

5. Сакун А., Іванова Н., Мільман Л. Застосування блокчейн-технологій у бухгалтерському обліку та аудиті: аналіз інноваційних можливостей у контексті цифрової трансформації. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. Вип. 2. С. 14-17. URL: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.2.3>.

6. Потриваєва Н.В., Громова Я. М. Удосконалення аудиту поточних зобов'язань у взаємоз'язку з оптимізацією облікового процесу. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2018. Вип. 2. С.11-15. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/4665>.

7. Яковенко А. О., Гнат'єва Т. М., Мельничук В. М. Світові тенденції інтеграції штучного інтелекту в бухгалтерському обліку. *Аграрні інновації*. 2024. № 23. С. 221–227. URL: <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2024.23.32>.

Стешенко О.О.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник – **Лугова О.І.**,
канд. екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

КІБЕРРИЗИКИ ТА КІБЕРЗАГРОЗИ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ: ВИКЛИКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОБЛІКОВИХ СИСТЕМ

У сучасних умовах цифровізації економіки та широкого впровадження інформаційних технологій у сферу бухгалтерського обліку питання кібербезпеки облікових систем набуває особливої актуальності. Автоматизація бухгалтерських процесів, використання ERP-систем, хмарних сервісів, електронного документообігу, дистанційного доступу до фінансових баз даних та інтеграція бухгалтерських платформ із банківськими і податковими сервісами суттєво підвищують ефективність облікової роботи, проте водночас формують нові ризики для захисту фінансової інформації. У зв'язку з цим кіберризики та кіберзагрози стають одним із ключових факторів, що впливають на достовірність бухгалтерського обліку, фінансову безпеку підприємств та стабільність їх господарської діяльності.

Кіберризики у бухгалтерському обліку слід розглядати як імовірність виникнення негативних наслідків унаслідок несанкціонованого доступу, втручання, модифікації, викрадення або знищення облікової інформації в інформаційно-комунікаційних системах підприємства [1]. Такі ризики можуть призводити до викривлення даних бухгалтерського обліку, втрати